

OCTUBRE 2013

04

Arrela't

Arrela't

EDITORIAL: UNA LLISTA D'ESPERA QUE CREIX I CREIX

REPORTATGE: VIURE AL CARRER QUAN ETS DONA

NOTÍCIES: LA VEU DE LES PERSONES SENSE LLAR, AL CONSELL D'EUROPA

ENTREVISTA: SONIA OLEA, REPRESENTANT ESPANYOLA A LA XARXA EUROPEA FEANTSA

Volem que aquesta revista sigui útil.

Arrela't és la revista d'Arrels, entitat que des de 1987 atén a Barcelona persones sense llar oferint allotjament, alimentació i atenció social i sanitària.

Arrela't

Una llista d'espera que creix i creix

Durant els sis primers mesos d'aquest 2013, de d'Arrels hem facilitat allotjament a 226 persones. La xifra supera la de l'any passat però sabem que encara no és suficient. **Tenim una llista d'espera d'unes 30 persones**, totes elles sense llar i en una situació d'exclusió severa que esperen entrar en la llar residencial Pere Barnés i els pisos que gestionem a l'entitat. I aquesta llista d'espera continua creixent, perquè **la necessitat d'habitatge augmenta a un ritme superior a la capacitat d'Arrels per fer-hi front**.

Ferran Busquets, director d'Arrels Fundació.

@ferranb

Una cosa és clara: tothom necessita estar convençut que mai més tornarà al carrer, tothom necessita tenir la seguretat de l'habitatge per sempre més. Això és molt important, fonamental, perquè l'habitatge és la base per a la millora i l'autonomia de les persones. I **sense aquesta garantia i seguretat que proporciona l'habitatge estarem treballant sobre fonaments tous i febles**.

A Arrels intentem donar resposta a aquesta situació a través de diferents formes d'habitatge: pisos, una residència per a persones amb una salut fràgil, habitacions de relloguer i pensions. Hi ha qui vol viure sol. Hi ha qui vol viure amb més gent. Hi ha qui necessita assistència vint-i-quatre hores al dia. Hi ha qui necessita un suport puntual. Cadascú té unes necessitats específiques per a cada etapa del seu procés.

El repte d'Arrels davant aquesta qüestió és gran. En primer lloc, perquè per proporcionar a la persona la sensació de seguretat cal assegurar un allotjament adequat -amb intimitat i polit- i garantir que sigui estable en el temps. En segon lloc, perquè per fer garantir aquesta estabilitat cal garantir determinats ingressos econòmics (que no són pocs!). De moment, estem posant les bases per fer-ho possible perquè pensem que podem aconseguir que ningú dormi al carrer.

La teva veu

Suggestiments, idees i comentaris que ens emocionen i ens fan reflexionar.

Envia el teu a:

posasostreabarcelona@arrelsfundacio.org
o a través de les xarxes socials.

Portada arrela't 04

La Sarabia ja no viu al carrer i ha volgut donar testimoni en aquest número de l'Arrela't per visibilitzar la realitat de les dones sense llar.

Edita: Arrels Fundació c/Riereta, 24 08001 Barcelona

Coordinació: Olga García

Consell de Redacció: Miquel Àngel Alhambra, Miquel Julià,

Francesc Llach, Sandra Lloret, Jesús Marcos, Carles de Pagès,

Maria Pomés, Anna Skoumal, Silvia Torralba

Redacció i edició: Andrea Freixas, Maria Pomés i Silvia Torralba

Fotografia: Juan Lemus, Pasqual Serrano i Alex Volot

Maquetació: Karmenxu Buldain

Impressió: Gràfiques Masanas

Dipòsit legal: B-11756-2012

Disponible en format pdf a arrelsfundacio.org

Idees dels ciutadans perquè ningú hagi de dormir al carrer!

Aprofitar totes les vivendes que queden lliures i posar els lloguers a preus baixos.

Nuria Bonet Muñoz

Reserva de un % de plazas en hoteles de la ciudad para la gente que vive en la calle. Por ley.

Jordi Ramos

Destinar més diners públics a finalitats socials. No és lògic ni humà que cada cop hi hagi més gent dormint al carrer.

Alexandra Santiañez Espada

Buscar a gente voluntaria para trabajar en comunidad y ayudarnos los unos a los otros.

Natalia Reyes

La veu de les persones sense llar arriba al Consell d'Europa

El **17 d'octubre** entitats que treballen amb persones sense llar es trobaran a Brussel·les amb representants del Consell d'Europa. La trobada té lloc amb motiu del **dia de lluita contra la pobresa** i tindrà com a protagonistes quatre organitzacions europees, entre elles Sant Joan de Déu i Arrels. Des d'Arrels es farà arribar un recull d'opinions de persones sense llar sobre el seu present i futur: "Trobo a faltar casa meua, el contacte amb la família (...) M'entristeix la soledat dels caps de setmana (...) Veig el futur sense pobresa, mirant cap endavant i pensant en els altres".

A la Unió Europea 410.000 persones no tenen llar. Els ministres i representants de qüestions d'habitatge i sensellar s'han compromès a treballar plegats perquè ningú dormi al carrer. Fomentar l'accés a pisos amb suport i promoure plans nacionals contra el sensellarisme són alguns dels compromisos.

2013: 986 persones ateses i nous reptes en marxa

Arrels ha atès 986 persones durant el primer semestre de 2013, 235 de les quals per primer cop. La majoria són homes; prop del 41% són catalans i de la resta de l'Estat, el 17% europeus i el 14% extracomunitaris. La resta són persones de les quals desconexim la procedència, bé perquè no ha passat suficient temps com perquè Arrels conegui l'origen, bé perquè han utilitzat un cop els serveis d'Arrels i no han tornat a venir. **Els sis primers mesos de l'any, a més, l'entitat ha visitat 300 persones que viuen al carrer, i ha ofert allotjament a 226 persones.**

Aquest any 2013 afrontem també diferents reptes: ampliar les places d'allotjament i el servei de dutxes i robar, i ampliar l'equip de carrer per acompanyar més i millor les persones. De moment, a l'octubre, **fem realitat el repte d'oferir suport psicològic especialitzat a les persones que acompanyem.**

Activitats de lleure per trencar amb la rutina i la soledat

Arrels atén persones sense sostre oferint alimentació i allotjament però deixa un espai per al lleure perquè és una peça important dins l'engranatge que permet millorar a una persona sense llar: ajuda a canviar el xip, motiva a participar i compartir i trenca amb la rutina i la soledat.

Amb aquest sentit **s'ha creat la Comissió d'Activitats**, formada per una quinzena de persones sense llar, voluntàries i treballadores de l'entitat que impulsaran accions de lleure i culturals durant tot l'any. **Les primeres activitats organitzades han estat les d'aquest estiu passat, on han participat 113 persones.** Fins ara, la majoria d'accions d'aquest tipus es concentraven a l'època estival; amb el nou grup es vol transformar aquesta dinàmica i espaiar les iniciatives lúdiques.

Aquest 2013, Arrels seguirà sortint al carrer per sensibilitzar la ciutadania.

Lo que quiero decir...

Un espai perquè les persones ateses a Arrels s'expressin i expliquin vivències i opinions en primera persona.

"Mai havia estat al carrer però les circumstàncies de la vida m'hi van fer arribar. M'ho plantejava com una aventura i tenia una gran amiga que m'acompanyava. Jo estic impedida i això ho demostraven la crosca i la cadira de rodes que deixava al meu costat cada vespre.

Van haver coses boniques: alguna persona que et donava caritat o algun bar que a quarts d'una del matí et portava restes de menjar. Però van passar dues coses que em van plantejar l'egoisme humà. Una matinada que dormia amb sis o set companys

em van arrencar la manta amb la qual dormia i vaig haver d'acabar la nit amb un tros de manta del company del costat. Un altre dia que dormia amb la meua crosca sota el cap com a coixí van tirar i, a part de la medicació i la documentació, em van deixar sense la crosca, sense ulleres i sense res. Penses en com és la gent, que és capaç de robar a un pobre del carrer. Però això es dona dia a dia. Penseu-hi!"

Gema Culla

Reportatge

Viure al carrer quan ets dona

El 20% de les persones sense llar a l'Estat espanyol són dones. Al carrer hi ha menys dones que homes però les que hi arriben estan en pitjor situació. Moltes tenen una malaltia mental, altres presenten addiccions. Els recursos afronten el repte d'atendre les seves necessitats específiques i treure-les de la invisibilitat.

La Sarabia ha viscut sis anys al carrer; des de fa un any té una llar.

Una bogeria va fer que la Sarabia perdés casa seva, el seu fill, i arribés al carrer per quedar-se durant sis anys. Però des de fa un any està decidida a complir una bogeria encara més gran: recuperar la seva vida i no tornar al carrer. Amb 43 anys, li agradaria poder tornar a treballar i, de fet, des de fa poc participa a un taller on l'ajuden a buscar feina. "Sóc una dona nova però vull anar amb molt de compte. Fa un any que vaig deixar de beure i vull continuar la teràpia", explica.

Com la Sarabia, moltes altres dones han viscut o viuen al carrer. Comparades amb el nombre total de persones sense llar són una minoria invisible. Les últimes dades de l'Institut Nacional d'Estadística (INE), publicades a finals de 2012 i que es refereixen a la realitat de les persones sense llar a centres d'allotjament i per menjar, xifren en un 20% les dones sense llar. El 57% són de nacionalitat espanyola i la meitat diu no tenir bona salut.

A Barcelona, la Llar de Pau acompanya específicament dones en situació de sense llar. L'any passat per aquesta casa de convalescència van passar 60 dones, totes en un estat de salut molt fràgil. "El perfil de les dones que arriben a la Llar de Pau ha evolucionat; moltes estan deseparades i amb malal-

tia mental, i això és un reflex de la situació al carrer, on les dones estan pitjor", afirma Albert Sabatés, director de la Llar de Pau.

El cas de l'Àngela és un exemple. Amb 49 anys, ha passat l'última dècada amb molta angoixa. En poc temps va perdre dos éssers estimats, es va separar del marit i va patir una

"Els primers mesos d'estar al carrer no podia dormir, passava les nits donant voltes i a les 7 del matí em posava a dormir"

embòlia que la va fer dependent de croses per caminar. Amb problemes d'alcoholisme, va deixar el seu pis i va passar per diverses habitacions de relloguer fins arribar al carrer, on va estar un temps amb la seva parella. A principis d'any va arribar a la Llar de Pau per recuperar-se físicament i mentalment i ara té ganes de seguir endavant i "de tornar a tenir una llar" amb el seu fill.

Exposades a més violència

L'Àngela i la Sarabia coincideixen: no li desitgen a ningú acabar al carrer, i menys encara a una dona. "Els primers mesos

"Sóc una dona nova però vull anar amb molt de compte"

d'estar al carrer no podia dormir, passava les nits donant voltes i a les 7 del matí em posava a dormir. Una vegada mentre dormia em van robar la manta però no em vaig atrevir a dir res per por a una agressió", recorda la Sarabia.

Les dades de l'INE confirmen les paraules de la Sarabia: al 40% de les dones sense llar les han agredit, el 61% han patit robatoris i el 24% han estat víctimes d'agressions sexuals. Potser per això les dones al carrer eviten zones com parcs i jardins foscos i tenen més predisposició a anar en grup, assenyala l'informe *La situació de les persones sense llar a Barcelona* (2012) de la Xarxa d'Atenció a Persones Sense Llar.

Pensar més en les dones

Segons l'estudi *Les persones en situació de sense llar de Barcelona* (2009), de la Fundació Bofill, percentualment hi ha més dones sense llar als centres residencials que al carrer; això es deu a que en el cas de les dones soles amb fills o que pateixen major vulnerabilitat, abans de quedar-se al carrer, accedeixen a recursos com habitacions de lloguer, centres específics o pensions. A Barcelona existeixen centres per a persones sense llar que són mixtes, altres només per a homes i uns pocs, com la Llar de Pau, que s'adrecen específicament a dones.

"Una de les qüestions a millorar és que en els centres l'atenció a la dona en els aspectes més bàsics està identificada però no contemplada", afirma Anna Skoumal, treballadora social a Arrels Fundació, que afegeix: "Les dones necessiten coses diferents. Com és que als homes se'ls ofereix poder afaitar-se i les dones no es poden depilar? Per a una dona, la imatge i la higiene són molt importants i estan vinculades a l'autoestima". Un dels reptes importants és potenciar la perspectiva de gènere

als serveis i activitats que s'ofereixen des dels centres d'acollida mixtes i recolzar recursos específics per a dones "perquè hi ha dones que, per determinades circumstàncies, presenten un procés de recuperació més lent, no volen saber res dels homes i necessiten un espai on trobar-se segures", assegura Anna Skoumal.

I encara hi ha més reptes, com enfortir la xarxa d'atenció a la salut física i mental. Segons Albert Sabatés, de la Llar de Pau, "moltes dones entren en una llista d'espera massa llarga quan demanen accedir a tractaments de salut mental i addiccions". "A la xarxa de salut no hi ha places suficients i en ocasions s'afegeix la dificultat que els centres no volen acollir persones amb diferents problemes alhora, com problemes de salut mental i problemes de drogues o alcohol."

Cal potenciar la perspectiva de gènere als centres per a persones sense llar i promoure recursos específics per a dones

Calen més pisos que esdevinguin la llar definitiva per a les dones sense llar, que incorporin la visió de gènere i ofereixin suport. I cal fomentar la inclusió laboral i superar les desavantatges que, a vegades, les dones han de superar per motius de gènere.

A Barcelona hi ha pocs centres d'acollida específics per a dones, com la Llar de Pau.

Per què hi ha menys dones que homes al carrer?

Davant de situacions difícils les dones resisteixen més que els homes. Poden passar anys en què la situació es degrada, els recursos personals i socials s'acaben i s'arriba al carrer. En aquest procés, els homes flaquegen abans i les dones esgoten tots els recursos familiars i socials per accedir a un sostre. Per això hi ha menys dones al carrer i les que hi arriben ho fan en pitjor situació que els

homes, físicament i mentalment. Solen ser dones soles sense càrregues familiars que pel camí no tenien cabuda a recursos per a famílies monoparentals amb fills o centres per a víctimes de violència. Tot i això, proporcionalment tenen una presència superior als equipaments per a persones sense llar que al carrer perquè tenen més cura que els homes de la seva seguretat personal.

9 entitats de la Xarxa d'Atenció a Persones Sense Llar han engegat un grup específic per abordar la realitat de les dones sense llar. Arrels hi participa.

19,1%

El 19,1% de la població a Catalunya viu en pobresa però la xifra augmentaria fins al 42,7% sense les prestacions socials i les pensions, segons ECAS.

128

128 persones vinculades a Arrels han estat acompanyades en visites i tràmits relacionats amb la xarxa sanitària durant el primer semestre de 2013.

870

870 persones dormen cada dia al carrer a Barcelona. L'equip de carrer d'Arrels ha acompanyat aquest 2013 més de 300 persones.

La Universitat de Barcelona i Arrels col·laboren per sensibilitzar la comunitat universitària sobre el fenomen sense llar i intercanviar coneixements.

20 d'octubre és la data per a la trobada general d'Arrels. Voluntaris, persones ateses i professionals reflexionarem sobre la feina feta i els reptes pendents!

3.400.000

3,4 milions de pisos a l'Estat espanyol estan buits, el 13% del total d'habitatges segons l'INE. A Catalunya hi ha 448.356 pisos buits.

Una persona sòcia d'Arrels ajuda a finançar amb la seva aportació el lloguer d'un pis, la llar de dues persones ateses per l'entitat. Gràcies!

Una imatge per posar sostre. Envia'ns la teva imatge explicant alguna iniciativa que posi sostre o mostrant què vol dir per a tu tenir una llar al correu posasostreabarcelona@arrelsfundacio.org

El Josep Maria Calbó posa sostre fent voluntariat amb persones sense llar al centre obert Heura i dibuixant unes vinjetes amb crítica social que tenen com a protagonista el Diògenes. Ens comparteix una!

2.391 infants i joves d'entre 8 i 18 anys ens van visitar el passat curs escolar. Aquest nou curs seguim sensibilitzant la canalla i ens sumem al projecte Passejant Junts, que ofereix visites guiades per Barcelona de la mà d'una persona sense llar.
Informació: <http://passejantjunts.wordpress.com/>

Mou-te!

Som voluntaris!

Els voluntaris de l'Equip Directiu

A Arrels es prenen moltes decisions sobre com atendre millor les persones sense llar i com incidir amb més força en l'entorn. Part d'aquestes decisions afecten el dia a dia de l'entitat, altres miren a mig i llarg termini i totes es prenen en diferents òrgans.

Un d'aquests òrgans és l'equip directiu, format per sis persones, tres de les quals són voluntàries: el Miquel Cervera, l'Adelina Cardona i l'Anna Maria Piqué. Tots tres porten anys vinculats a Arrels i actualment compaginen la tasca a l'Equip Directiu amb altres activitats de voluntariat del dia a dia de l'entitat.

"A l'equip directiu es tracten temes genèrics que miren a llarg termini, com el posicionament d'Arrels davant de certes situacions, la

relació amb les administracions, l'ampliació de programes d'atenció a les persones, possibles vies de finançament, entre d'altres", explica el Miquel Cervera.

Miquel Cervera, Adelina Cardona (en la foto) i Anna Maria Piqué són voluntaris a l'Equip Directiu.

Et recomanem...

Un llibre: *Con cartones por la calle*

Deu anys de voluntariat al costat de les persones sense llar han motivat l'Enrique Richard a plasmar la seva experiència al llibre *Con cartones por la calle*. Un llibre que ens apropa, amb una sensibilitat especial, a la realitat de les persones que viuen i dormen al carrer. "Nadie ha soñado nunca con ser indigente... cuando alguien acaba en la calle es porque algo ha pasado. Espero que la lectura del libro ayude a cambiar la mirada hacia las personas que viven en la calle; una mirada que acepte, que acer-

que y que no juzgue", afirma l'autor.

L'Enrique és voluntari de l'equip de carrer d'Arrels. Des de fa deu anys passeja pels carrers de Barcelona, escoltant i acompanyant les persones que hi viuen. Les històries narrades al llibre neixen del seu blog *Con cartones por la calle* (www.enriquerichard.es), on escriu des de fa sis anys.

On pots trobar el llibre?

A la Llibreria Claret
(c/Roger de Llúria 5, Barcelona)
Preu: 8 €

“Trabajar juntos en FEANTSA nos ayuda a incidir con más fuerza en Europa”

Sonia Olea és advocada especialitzada en migracions i actualment responsable dels Programes de Persones sense Llar i Habitatge de Càritas espanyola. Representa les entitats espanyoles que atenen persones sense llar al Consell d'Administració de FEANTSA, plataforma europea que pressiona perquè ningú dormi al carrer.

Què és FEANTSA?

Una federació europea que desde finales de los '80 aglutina entidades que apoyan a las personas sin hogar. La forman un centenar de organizaciones de 30 países.

La realitat de les persones sense llar és similar a tots els països?

Es diferente y la manera de abordar la también. En Inglaterra, por ejemplo, apuestan por el *housing first* para las personas con problemas de vivienda. Lo que busca esta práctica es que la persona que vive en la calle no pase por recursos como albergues sino que entre directamente en una vivienda y tome las riendas de su vida con el apoyo que necesite.

Què aporta a les entitats ser part de FEANTSA?

El intercambio de ideas, la manera de tra-

bajar e incidir en determinadas situaciones, las diferentes necesidades de cada país incluso. Todo suma y abre perspectivas. En este momento, por ejemplo, España aporta la realidad de los desahucios.

Podríem parlar de països del nord i el sud d'Europa?

Sí. Tenemos códigos diferentes, distintas maneras de intervenir. En el norte tienen más datos, censos reales. En el sur, Portugal, Grecia, Italia y España compartimos problemas, los recortes en derechos, la manera de intervenir.

Què aprenem els uns dels altres?

En el norte se admiran de que en el sur, con la crisis, no haya más gente en la calle. Les cuesta entender la existencia del 'colchón mediterráneo', el papel vital de las redes familiares al margen de la administración.

Intercambiar experiencias también permite romper prejuicios entre países. El año pasado, por ejemplo, en un encuentro de FEANTSA en Barcelona, representantes del norte conocieron la labor de entidades como Arrels, Càritas, Prohabitatge y Sant Joan de Déu y la imagen mítica de entidades asistencialistas cambió.

Explica'ns algun resultat del lobby de FEANTSA a nivell europeu.

En marzo, ministros y representantes de los países de la UE se reunieron por primera vez para hablar de sin hogar.

Para la Comisión Europea y el Comité de las Regiones, la problemática de las personas sin hogar es una prioridad si se compara con otras realidades sociales, y esto tiene que ver con que FEANTSA presenta informes y se reúne con parlamentarios en Bruselas. En cada país, además, las entidades presionan a nivel nacional y autonómico.

Aquesta feina i resultats a l'espai europeu com es traslladen a Espanya?

A nivel político el *feedback* es grande en Cataluña y Euskadi. A nivel estatal, en los últimos diez años se ha avanzado mucho pero sigue sin reflejarse en la normativa. En el gobierno anterior, por ejemplo, se redactaron 100 propuestas de intervención sobre sinhogarismo a nivel local que se han parado.

En quina línia treballa FEANTSA de cara al futur?

Buscamos acabar con el sinhogarismo y que Europa destine más dinero para la prevención. También seguir atentos a políticas y actuaciones que puedan incidir contrariamente en la lucha que nos ocupa como, por ejemplo, lo que está pasando en Hungría, donde el Gobierno quiere reformar la Constitución para arrestar y detener a las personas que duermen en la calle.

Sonia Olea representa a FEANTSA

les entitats espanyoles que acompanyen persones sense llar.

A Europa, 410.000 persones viuen al carrer i més de 30 milions tenen problemes amb l'habitatge, segons FEANTSA.